

Veřejné finance I.

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D.

Veřejné finance a jejich vymezení

- Peněžní vztahy, vznikající v souvislosti s tvorbou, rozdělováním a užitím peněžních fondů spojených s činnostmi veřejných institucí. Podstatnou charakteristikou těchto vztahů je to, že vždy jedním ze subjektů je stát (město, obec, kraj...)

LAJTEPKOVÁ, E. (2007, s. 15)

- Poznámka:

Nejde pouze o financování, ale také o alokaci zdrojů, ovlivňování úrovně ekonomické aktivity aj. Např. prostřednictvím dotací, pokut a daní jsou ekonomické subjekty stimulovány k určitému chování (např. ekologickému chování).

Důvody existence veřejných financí

- existence **nedokonalé konkurence** (tržní mechanismus nevede k efektivnímu využití zdrojů),
- existence **externalit**,
- **sociální preference** (určité záměry státu mohou vyžadovat zásahy do přerozdělovacích mechanismů),
- tržní sektor nemusí vždy vést k hlavním makroekonomickým cílům státu.

Pilíře existence VF

- nenávratnosti
- neekvivalence
- nedobrovolnosti

Cíle VF I.

- alokační
 - tzn. otázka vhodného rozložení spotřeby zdrojů mezi veřejné a soukromé statky při daném rozdělení důchodů a požadavků spotřebitelů,
 - problém „černého pasažéra“,
 - tam, kde trh selhává,
 - problémy řešeny prostřednictvím politických rozhodnutí.

Cíle VF II.

- stabilizační
 - tento cíl je nejčastěji spojován s cíli makroekonomickými (nezaměstnanost, inflace, platební bilance, ekonomický růst)
 - nástroje měnové a fiskální
- redistribuční
 - změny v rozdělení bohatství společnosti
 - vybrané daňové nástroje

Veřejné příjmy a jejich klasifikace

1. podle návratnosti
2. podle času
3. podle hlediska závaznosti
4. podle hlediska území
5. podle rozpočtového toku (určení)

Klasifikace příjmů I.

- podle návratnosti
 - návratné (např. bankovní úvěr)
 - nenávratné (daně, dávky, poplatky, příjmy z prodeje veřejného majetku)
 - podle času
 - běžné
 - kapitálové
- Běžné dělíme na daňové (rozpočtově určené či sdílené daně) a nedaňové.
- Kapitálové se využívají k profinancování investičních programů.

Klasifikace příjmů II.

- podle hlediska závaznosti
 - obligatorní (vynucené dle zákona)
 - fakultativní (dobrovolné, za určitou službu)
- podle hlediska území
 - celostátní
 - municipální (místní)
- podle rozpočtového toku
 - fiskální
 - parafiskální

Místní poplatky v ČR

- Místní poplatek vychází ze zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění.
- Místní poplatek si stanovuje obec (město) samostatně na základě tzv. obecně závazné vyhlášky.
- Nebudou-li poplatky zaplacený poplatníkem včas nebo ve správné výši, vyměří mu obecní úřad poplatek platebním výměrem.

Místní poplatky v ČR I.

- poplatek ze psů

Sazba může činit až 1500,- Kč na rok a jednoho psa. Za dalšího psa se může poplatek zvýšit až o 50 %. Nižší sazbu poplatku platí invalidní či starobní důchodci.

Osvobozeny od poplatku jsou osoby nevidomé, bezmocné a osoby – držitelé průkazu ZTP/P.

Místní poplatky v ČR II.

- poplatek z pobytu – nahradil poplatek za lázeňský a rekreační pobyt a rovněž poplatek z pobytové kapacity!

Je potřeba vést zjednodušenou evidenční knihu. Poplatníkem je osoba, která není v obci přihlášená k pobytu.

Sazba poplatku z pobytu až do výše 21 Kč.

Místní poplatky v ČR III.

- poplatek za užívání veřejného prostranství

Dočasné stavby, reklamní zařízení, cirkusy, trvale vyhrazené parkovací místo, tvorba filmových děl, sportovní akce, vyhrazení trvalého parkovacího místa.

Osvobozeny od poplatku – v případě veřejné sbírky.

Sazba se počítá z využití plochy – m².

Místní poplatky v ČR IV.

- poplatek ze vstupného
 - činí až 20 % úhrnné částky ze vstupenky. Poplatek lze stanovit i paušální částkou.
- poplatek za povolení vjezdu
- poplatek za komunální odpad
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku zhodnoceného možností připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace

Daně a jejich klasifikace I.

- podle přesně stanoveného rozpočtového břemene

- a) přímé
- b) nepřímé: selektivní a univerzální

Daně a jejich klasifikace II.

- podle vztahu k platební schopnosti poplatníka

- a) daň osobní
- b) daně věcné (bez ohledu na platební schopnost)

Daně a jejich klasifikace III.

- podle subjektu

- a) fyzické osoby
- b) právnické osoby

Daně a jejich klasifikace IV.

- podle objektu (předmětu)

- a) důchod
- b) majetek
- c) spotřeba

Daně a jejich klasifikace V.

- podle tržní pozice

- a) prodávající
- b) kupující

Veřejné výdaje a jejich klasifikace

1. podle návratnosti
2. podle času
3. podle místa
4. podle plánovitosti
5. podle centralizace
6. podle účelu

Veřejné výdaje a jejich klasifikace

- podle návratnosti
 - návratné (návratné půjčky mezi jednotlivými rozpočty)
 - nenávratné (většina veřejných výdajů)

Veřejné výdaje a jejich klasifikace

- podle času
 - běžné (běžně se opakující potřeby)
 - kapitálové (dlouhodobé potřeby – formou investic)

Veřejné výdaje a jejich klasifikace

- podle místa
 - výdaje veřejných rozpočtů
 - výdaje mimorozpočtových fondů

Veřejné výdaje a jejich klasifikace

- podle plánovitosti
 - plánovatelné výdaje - mandatorní
 - neplánovatelné – mimořádné události (zpravidla v rezervě)

Veřejné výdaje a jejich klasifikace

- podle centralizace
 - výdaje centrální vlády a SR
 - výdaje místních samospráv (územní rozpočty)
- podle účelu
 - dle rozpočtovaných kapitol

Faktory ovlivňující růst veřejných výdajů

1. demografické
2. geografické
3. bezpečnostní
4. cenové (inflační)
5. urbanistické

Děkuji za pozornost 😊